

Action Anthropology i „teach-ins”. Kontrkulturowe konferencje antropologów w latach 60. XX wieku

Waldemar Kuligowski

Instytut Antropologii i Etnologii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ORCID: 0000-00024910-4034
artykuł recenzowany / peer-reviewed article

Rzecz dzieje się na zamku Burg Wartenstein w Dolnej Austrii, 90 kilometrów na południe od Wiednia. Oryginalne założenie, kilkakrotnie oblegane i dewastowane, po drugiej wojnie światowej zakupił szwedzki przemysławiec, dokonując jego przebudowy i renowacji. W ich wyniku na szczycie wzgórza pyszną się dzisiaj spiczaste wieże, okolone wysokim lasem. Zebrani w zamku wspólnie oglądają: filmy fabularne – *La Strada* Federica Felliniego, *Czarnego Orfeusza* Marcela Camusa; dokumenty – o rodeo, karnawale, rytuałach wojennych nowogwinejskiego ludu Dani (*Dead Birds* Roberta Gardnera), trobriandzkiej wersji krykieta (*Trobriand Cricket: An Indigenous Response to Colonialism* Gary’ego Kildei i Jerry’ego Leacha), obraz *Olimpiada w Tokio* Kona Ichikawy i *Olympię* Leni Riefenstahl, a także sygnowany przez Briana de Palmę zapis spektaklu *Dionysus in 69* zrealizowany przez Performance Group Richarda Schechnera. Dyskutowano o współczesnym teatrze amerykańskim i klasycznym teatrze japońskim, karnawale, egzorcyzmach, rytuałach, zawodach sportowych, zabawach, grach, cyrku... [Stoeltje].

Wszystko to działo się w ramach dziesięciodniowej konferencji zorganizowanej przez Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research, będącej właścicielem urokliwego zamku. Symposium pod tytułem *Secular Rituals Considered: Prolegomena Toward a Theory of Ritual, Ceremony and Formality* odbyło się na przełomie sierpnia i września 1974 roku, a jego oficjalnymi organizatorami byli Max Gluckman, Sally Moore i Victor Turner (Wenner-Gren Foundation). Poświęcono je zjawisku liminalności i widowiskom kulturowym, a formuła konferencji sama w sobie stała się wariantem takiego widowiska. Zapewne było to możliwe dzięki formatowi i różnorodności zaproszonych osób. Byli wśród nich: Victor Turner, Alfonso Ortiz, Richard Schechner, Jerome Rothenberg, Natalie Zemon Davies, Barbara A. Babcock, Barbara G. Myerhoff, Bruce Kapferer, Roberto DaMatta i inni. Antropolodzy, folklorysty, krytycy literaccy, historycy, poeci, ludzie teatru uczestniczyli w symposium o zdefiniowanym temacie, ale maksymalnie otwartej formule. Zajmowano się

rytualnym wymiarem poezji i prozy, rytuałami uzdrawiającymi i towarzyszącymi śmierci, przedstawieniami clownów, spektaklami w postaci igrzysk czy karnawału, społecznymi rolami wróżbitów i detektywów. Uczestnicy tej konferencji do dzisiaj wspominają jej wyjątkowy, twórczy, swobodny i przyjazny charakter.

Przypomnę, że jeden z organizatorów i zarazem kluczowych uczestników tej konferencji – Turner – wraz z żoną Edith w 1963 roku przeniósł się do Cornell University w stanie Nowy Jork (wcześniej żył w „cygańskim wanie” nieopodal Manchesteru, cierpiącego na deficyt mieszkań po niemieckich bombardowaniach). Był to rok zamachu na Johna F. Kennedy’ego, czas szczytu zimnej wojny i ruchów niepodległościowych w wielu afrykańskich państwach, w tym w regionie badanych przez niego Ndembu (kiedyś Rodezja Północna, obecnie Zambia). To wtedy Turner (1964) napisał głośny artykuł *Betwixt and between*, wprowadzając swoje rozumienie „rites de passage” oraz koncepcję liminalności. Było to coś więcej niż fundowanie nowej teorii antropologicznej [„Anthropology and 1968” 10]. „Dramat społeczny” oraz „anty-struktura” odnosiły się nie tylko do myśli Durkheima, ale także do politycznych wydarzeń lat 60., głębokiego zainteresowania Turnera teatrem eksperymentalnym, jego doświadczenia wojny, lektur egzystencjalistów, a także Kierkegaarda i Ibsena, jak również znajomości afrykańskich kolonii w czasie ich zmierzchu [„Moving at the margins”]. Szybko się okazało, że koncepcje Turnera doskonale pochwytyują nowego ducha kultury: dążenie do życia bez hierarchii, ściśle wyznaczonych ról, powtarzalnych nawyków. Liminalne, zdaniem tego badacza, miały być komuny hipisowskie; dramat społeczny rozgrywał się natomiast we wszystkich krajach, gdzie młodzi nie chcieli ubierać się, zachowywać, kochać i marzyć jak dorośli. Okazało się, że dawny badacz ludów afrykańskich stał się fundatorem pojęć, bez których zrozumienie kontrkultury stało się po prostu niemożliwe. Konferencję w Burg Wartenstein winno się wszelako zaliczać do wydarzeń po złotym okresie kontrkultury; to jej pozytywny efekt,

wielozmysłowy i wielogłosowy owoc, należący jednak do innej dekady. Tak się jednak składa, że zamek Burg Wertenstein nie po raz pierwszy gościł antropologiczną konferencję. Gdy w 1957 roku Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research wybrała austriacki zamek jako nowe centrum konferencyjne, organizację pierwszego sympozjum w tej lokalizacji powierzono Solowi Taxowi. Inauguracyjna konferencja zatytułowana *International Symposium on Current Anthropology* odbyła się w sierpniu 1958 roku. Wzięło w niej udział czternastu badaczy – wśród nich Raymond Firth oraz Alfred Métraux – z Niemiec, Hiszpanii, Włoch, Austrii, Francji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i USA. Omawiano wówczas cele, ambicje i logistykę związane z ustanowieniem nowego, międzynarodowego czasopisma z zakresu antropologii ogólnej. Wypracowany plan działania pozwolił na uruchomienie w 1960 roku *Current Anthropology*, wydawanego w Chicago, jednego z czołowych periodyków dyscypliny [Wenner-Gren Foundation].

Action Anthropology

Na uwagę zasługuje w tym kontekście słabo u nas znana postać Sola Taxa. Ten wychowanek wpływowej szkoły chicagowskiej przez wiele lat pracował wśród tubylców Ameryki Środkowej i Północnej, a w latach 50. zwłaszcza wśród plemion Sauków i Lisów ze stanu Iowa. Konfrontując się z licznymi problemami indiańskich społeczności, wraz ze swoimi studentami zaczął fundować idee Action Anthropology (sam termin pojawił się w 1958 r.). Miała to być alternatywa wobec standardowej antropologii akademickiej, zakładająca nie tylko konieczność badania pewnych ludów, ale także imperatyw pomocy. W odróżnieniu od antropologii stosowanej Tax podkreślał znaczenie sprawczości i decyzyjności leżącej po stronie badanych grup; w praktyce chodziło mu o ułatwianie podejmowania decyzji przez lokalne społeczności, a nie przez pochodzących z zewnątrz „ekspertów”. Idealem była w tym przypadku współpraca społeczności i antropologów, wspólnie identyfikujących problemy do rozwiązania. Model ten testowano po raz pierwszy w latach 50. w ramach Fox Project, realizowanego w społeczności Meskwaki/Lisów¹.

Jako prawie sześćdziesięciolatek Tax zainicjował rzecz bez precedensu, postanowił bowiem zwołać – zgodnie z ideą Action Anthropology oraz maksymą *learning and helping* [Hinshaw and Young 515] – pierwszą ogólnokrajową konferencję indiańską. Poprzedziła ją seria spotkań w rezerwach, wypracowywania lokalnych postulatów i zgłaszania ich do porządku generalnych obrad. Celem

tych zakrojonych na ogólnokrajową skalę działań było wyrażenie rzeczywistych głosów społeczności tubylczych, bez pośrednictwa paternalistycznego Biura do spraw Indian.

Pomysł Taxa nie wziął się znikąd. Od 1956 roku organizował on wraz ze studentami coroczne Workshops on American Indian Affairs [Shreve 65]. Polegały one na zebraniu indiańskich studentów z całego kraju i umożliwieniu im wspólnej debaty na temat kulturowego odrodzenia, praw traktatowych i suwerenności. Podczas kilku warsztatowych tygodni studentki i studenci czytali dokumenty rządowe, ale także prace antropologów, takich jak Ruth Benedict (*Wzory kultury*), Edward Sapir i Robert Redfield (*The Folk Society*) czy Alfred Schütz (*The Stranger*), jak również tubylczy antropolog i badacz D'Arcy McNickle z ludu Salish Kootenai. Wykłady dodatkowo przybliżały im kwestie kolonializmu, rasizmu, nacjonalizmu i różne wymiary relatywizmu. Uczestnicy tych warsztatów wracali do swoich społeczności wyposażeni w nową wiedzę z zakresu polityki i teorii społecznej, stając się agentami „nowego ruchu indiańskiej młodzieży” [Shreve 66].

Kulminacją wspomnianych warsztatów i materializacją idei Action Anthropology stała się American Indian Chicago Conference (AICC), która odbyła się na kampusie University of Chicago w dniach 13–20 czerwca 1961 roku. Wzięli w niej udział studenci-uczestnicy corocznych warsztatów, ale też inni przedstawiciele tubylczej Ameryki. Lista uczestników obejmowała 467 Indian reprezentujących dziewiędziesiąt ludów. Rzeczywista liczba osób biorących udział w konferencji była jednak wyższa, zaliczyć do niej bowiem trzeba tubylczych mieszkańców Chicago oraz ich krewnych i gości. Należy też pamiętać o tych wszystkich, którzy wzięli udział w regionalnych konsultacjach; lista adresowa obejmowała ponad 5 tysięcy nazwisk [“Sol Tax” 108]. Uczestnicy nazwali konferencję „Glosem Indian Ameryki”.

Podczas wielodniowych obrad przytaczano statystyki dotyczące zdrowia, edukacji i ekonomii, cytowano urywki z traktatów oraz dokumentów prawnych, a temperatura dyskusji przypominała głośnie „konwencje polityczne” [“The Voice” 478]. Tubylcy poznawali i komentowali mechanizmy działania Biura do spraw Indian oraz policji federalnej. Powstawały specjalne komisje problemowe, kwestie generalne omawiano zaś plenarnie. Wieczorami na kampusie rozbrzmiewały natomiast pieśni znane z powow i szelest tańczących stóp. „AICC nie było kolejnym uniwersyteckim spotkaniem [...]. Było to wydarzenie unikatowe, o historycznym znaczeniu. Po raz pierwszy Indianie z tak wielu plemion z całego kraju, reprezentujący wiele odmiennych punktów widzenia zebrali się razem, aby porównać i przedyskutować swoje problemy wśród samych siebie” [478].

Jak ocenia asystentka Taxa, tubylcza antropolożka i poetka Nancy Oestreich Lurie, „było to największe i najbardziej reprezentatywne zgromadzenie indiańskich ludów w tamtych czasach, wywołujące daleko idące i trwałe efekty” [“Sol Tax” 108]; inni komentatorzy stwierdzili, że AICC „stała się przełomem we współczesnej historii ludów

1 Wspomniana społeczność Meskwaki borykała się z problemami ubóstwa oraz powojenną tendencją do asymilacji tubylców. W imieniu tej społeczności Tax zaczął pozyskiwać federalne środki na budowę nowej szkoły i ośrodka zdrowia, którymi mieli administrować sami Indianie. Ze współpracownikami uruchomił także program nauczania dla młodzieży plemienną. Dążąc do ustanowienia ekonomicznej niezależności Meskwaki, Tax zainicjował pomysły, takie jak sprzedaż wyrobów rzemieślniczych, uprawa ogrodów oraz powstanie sklepu spożywczego [Shreve 68].

tubylczych” [Hauptman and Campisi 316], a Vine Deloria Jr. dodał, że indiańska młodzież wyzwoliła się z biurokracyjnych ograniczeń narzucanych przez oficjalne organizacje i zwróciła w stronę samostanowienia [Shreve 61-62]. Wykreowaną przez Taxa konferencję uznaje się dzisiaj powszechnie za początek indiańskiego „przebudzenia”, ale także za przejaw walki, jaką prowadziły w latach 60. dyskryminowane grupy: Afroamerykanie (Black Power), Chicano (Brązowe Berety) oraz sami Indianie (Red Power).

Końcowym efektem konferencji był przyjęty wspólnie pięćdziesięciostronicowy manifest, zatytułowany *Declaration of Indian Purpose* (Deklaracja indiańskich celów), który otwiera obecnie antologię omawiającą tubylcze „przebudzenie” w USA [Red Power]. Manifest mówi o tym, że współcześni tubylcy nie chcą „miłosierdzia ani paternalistycznej opieki”, ale przestrzeni do budowy „zadowolenia” i autonomii „pierwotnych właścicieli tej ziemi” [“Deklaracja młodzieży indiańskiej” 245]. Deklaracja indiańskich celów została następnie formalnie przedstawiona prezydentowi Kennedy’emu w Białym Domu, a zawarta w niej ideologia stała się fundamentem tubylczego aktywizmu.

Raz jeszcze trzeba podkreślić, że chicagowska konferencja określiła samostanowienie jako cel polityczny dla rdzennych Amerykanów, doprowadziła ponadto „do wprowadzenia pojęcia ‘plemiennej suwerenności’ do indiańsko-angielskiego słownika” [“Sol Tax” 108], mobilizując tubylczych aktywistów ze wszystkich pokoleń i zrywając z rozpowszechnionym wizerunkiem „ginącej rasy” oraz ugodowych „Wujów Tomahawków”.

Teach-ins

„Mówią, że zaniedbujemy nasze obowiązki jako nauczyciele. Pokażmy zatem, że czujemy się odpowiedzialni i zamiast nauczać tylko od godziny do godziny, nauczajmy przez całą noc”, miał powiedzieć Marshall Sahlins [Levitas 24]. Był 16 marca 1965 roku, na University of Michigan w Ann Arbor trwało zebranie akademików. Wcześniej dwudziestu wykładowców poparło pomysł jednodniowego strajku – w formie zawieszenia zajęć dydaktycznych – mającego być wyrazem sprzeciwu wobec amerykańskiej polityki w Wietnamie. Decyzja ta spotkała się jednak z ostrą krytyką władz stanowych i uczelnianych, a także części wykładowców [Moore et al.]. W tej sytuacji kilkunastu akademików postanowiło rozważyć inne formy protestu. To wtedy Sahlins sformułował swoją propozycję, nazywając ją „teach-in”.

Termin ten obejmuje kontrkulturowe i antywojenne zgromadzenia studentów oraz wykładowców, będące alternatywą dla klasycznego strajku czy protestów organizowanych poza uniwersytetem. Czerpiąc z idei strajku typu „sit-down”, jaki odbył się w zakładach General Motors w 1936 roku (który doprowadził do uzwiązkowienia amerykańskiej branży motoryzacyjnej), a także praktyk „sit-ins”, broniących praw obywatelskich na amerykańskim Południu [Historical dictionary 26], „teach-ins” promowały nową formę sprzeciwu. Zamiast odmawiać nauczania, wykładowcy chcieli wzmacniać swoje zaangażowanie w nauczanie poprzez publiczne, otwarte, całonocne debatowanie.

Pierwsze „teach-in” odbyło się w dniach 24–25 marca 1965 roku w Ann Arbor [Marvil 153]. Zorganizowała je uczelnia oraz Students for a Democratic Society, powstała w 1960 roku ogólnokrajowa organizacja studencka wyrażająca ideały Nowej Lewicy [Kirkpatrick]. W wykładach, debatach, pokazach filmowych i muzycznych – wspieranych przez około 200 pracowników uniwersytetu [“Professors Hold” 9] – wzięło udział około 3,5 tysiąca osób [Historical dictionary 26]. Studentki otrzymały specjalne pozwolenia na pozostanie na uczelni w ciągu nocy. Wydarzenie dwukrotnie przerywane było fałszywymi alarmami bombowymi [Moore et al.]. Studenci z grupy Young Michigan protestowali przeciw „teach-in”, wznosząc okrzyki o promowaniu „antyamerykańskiej polityki” [“Professors Hold” 9] oraz slogany „Zrzucajmy bomby” i „Pokój poprzez siłę” (Moore et al.).

Znany dokładny program wydarzenia: od 20.00 do północy „wieczorna konferencja”, podczas której większość czasu zarezerwowano na zadawanie pytań kolejnym mówcom – jednym z nich był antropolog John Donahue relacjonujący wyniki swoich badań terenowych w Wietnamie, którego mieszkańcy, jak przekonywał, są zmęczeni „obcą dominacją” [Moore et al.]; o północy protest przed biblioteką; od 1.30 do 7.00 rano właściwy „teach-in” z dwoma seriami seminariów o wojnie w Wietnamie i tematach pokrewnych; poza tym pokazy filmów, „warsztaty protestu” i zebranie w sprawie omówienia dalszych działań. Organizatorzy zapewnili stały dostęp do kawy, uczestników zachęcano ponadto do czytania przygotowanych wycinków z amerykańskiej prasy, poświęconych trwającej wojnie oraz krytyce antywojennego dziennikarza I.F. Stone’a. Pionierski „teach-in” zakończył się o 8.00 rano 600-osobowym wiecem na schodach biblioteki [Historical dictionary 26].

Tej samej wiosny podobne akcje odbyły się na wielu innych amerykańskich uniwersytetach i w koledżach. Model z Ann Arbor szybko został zreplikowany między innymi na takich uczelniach, jak Columbia, Rutgers, Harvard czy Berkeley. Wszystkie miały kilka cech wspólnych. Po pierwsze, zwykle odbywały się w porze nocnej w budynkach należących do uniwersytetów. Po drugie, brali w nich udział nie tylko studenci i wykładowcy, ale także politycy i członkowie lokalnych społeczności. Po trzecie, przynajmniej jedna osoba przemawiała za udziałem USA w wojnie w Wietnamie, chociaż zaproszenia do takich wystąpień często były odrzucane [Sizek and Russell]. Kulminacją fali zapoczątkowanej w Ann Arbor był „narodowy teach-in” w Waszyngtonie z 15 maja 1965 roku, w który zaangażowały się 122 uczelnie [Historical dictionary 26].

Podsumowanie

Dwa przedstawione przeze mnie wydarzenia są argumentami na rzecz zaangażowania uniwersytetów. W innym miejscu [Kuligowski] pisałem, że wzorem na algorytm uniwersytetu zaangażowanego jest triada „współczucie – tworzenie sieci społecznych – wiedza”. Wszystkie elementy tego algorytmu można odnaleźć w działaniach zainicjowanych przez Taxa i Sahlinsa.

Model Action Anthropology – wypracowany przez Taxa w latach 50. – był później praktykowany w wielu innych miejscach na całym świecie [Rubinstein]. Można wręcz stwierdzić, że formuła „community-based” stała się fundamentem nie tylko badań naukowych, ale również działań animacyjnych, kulturalnych i wielu innych. Strategia „teach-in” była natomiast szeroko wykorzystywana w latach 90. w ramach akcji „Democracy Teach-Ins”, której celem było stworzenie uniwersyteckiej sieci aktywistów prodemokratycznych (co zbliża to działania do ideałów Taxa); akcja ta odegrała kluczową rolę w organizacji antyglobalistycznego protestu w Seattle w 1999 roku. Po model ten sięgnięto także w czasie Occupy Wall Street w 2011 roku. W 2018 roku na Stanford University „teach-in” stał się platformą dla rozmów o przemocy z użyciem broni palnej.

Action Anthropology i „teach-in” łączy coś jeszcze. Były to narzędzia skutecznie mobilizujące setki, a nawet tysiące ludzi, mające zasięg ponadlokalny, tworzące przestrzeń do wypowiedzenia opinii mniejszościowych, a przy okazji nakierowane na formułowanie pozytywnych programów działania. Tkwi w nich ponadto potencjał umożliwiający ich wykorzystywanie w nowych miejscach i sytuacjach.

Dwie zupełnie niezwykle konferencje – American Indian Chicago Conference z 1961 roku oraz „teach-in” z 1965 roku – miały ponadto istotny wymiar społeczny. W wywiadzie z 2015 roku Marshall Sahlins zauważył: „Myszę, że wielu studentów po raz pierwszy dowiedziało się wtedy, że ich profesorowie są ludźmi, że łączą ich z nimi jakieś osobiste relacje i że byli oni pasjonatami czegoś więcej poza mikrobami czy czegokolwiek, o czym nauczali” [“The First U”].

Lista prac cytowanych

- Bertelsen, Bjørn Enge. “Anthropology and 1968. Openings and closures”. *Anthropology Today*, vol. 34, no. 2, 2018, pp. 9-13.
- . “Moving at the margins to re-centre anthropology. Interview with Bruce Kapferer”. *Norsk Antropologisk Tidsskrift*, vol. 23, no. 2, 2012, pp. 182-197.
- “Deklaracja młodzieży indiańskiej pt. Głos Indianina. Deklaracja indiańskich celów – Chicago, 13-20 czerwca 1961”. *Indianie Stanów Zjednoczonych. Antologia tekstów źródłowych*, edited by Ewa Nowicka and Izabella Rusinowa, PWN, 1991, pp. 245-247.
- Hauptman, Laurence M., and Jack Campisi. “The Voice of Eastern Indians: The American Indian Chicago Conference of 1961 and the Movement for Federal Recognition”. *Proceedings of the American Philosophical Society*, vol. 132, no. 4, 1988, pp. 316-329.
- Hinshaw, Robert, and Philip Young. “Action Anthropology in College Administration”. *Currents in Anthropology: Essays in Honor of Sol Tax*, edited by Robert Hinshaw, The Hague and New York: De Gruyter Mouton, 1980, pp. 513-545.
- Historical dictionary of the 1960s*. Edited by James Stuart Olson, Westport and London: Greenwood Publishing Group, 1999.
- Kirkpatrick, Sale. *SDS*. Random House, 1973.
- Kuligowski, Waldemar. “Współczucie – tworzenie sieci społecznych – wiedza: algorytm uniwersytetu zaangażowanego”. *Odpowiedzialne badania naukowe. Odpowiedzialny uniwersytet*, edited by Tadeusz Walas, et al., Bydgoszcz: Epigram, 2018, pp. 82-87.
- Levitas, Mitchel. “Vietnam Comes to Oregon U.”. *The New York Times Magazine*, 9 May 1965, p. 24.
- Lurie [Oestreich], Nancy. “Sol Tax and Tribal Sovereignty”. *Human Organization*, vol. 58, no. 1, 1999, pp. 108-117.
- . “The Voice of the American Indian: Report on the American Indian Chicago Conference”. *Current Anthropology*, vol. 2, no. 5, 1961, pp. 478-500.
- Marwil, Jonathan. *A History of Ann Arbor*. University of Michigan Press, 1991.
- Moore, Robert, et al. “Threats Disrupt Teach-In”. *Michigan Daily*, vol. 75, no. 149, 25 Mar. 1965.
- “Professors Hold Vietnam Protest: 3 Bomb Threats Disrupt ‘Teach-in’ at Michigan U.”. *The New York Times*, 25 Mar, 1965, p. 9.
- Red Power. The American Indians’ Fight for Freedom*. Edited by Alvin M. Josephy Jr, et al. Lincoln and London, Nebraska University Press, 1999.
- Rubinstein, Robert A. “Action Anthropology”. *The International Encyclopedia of Anthropology*, H. Callan (ed.), Hoboken 2018, https://www.researchgate.net/publication/327459818_Action_Anthropology.
- Shreve, Bradley G. *Red Power Rising. The National Indian Youth Council and the Origins of Native Activism*. Norman: University of Oklahoma Press, 2011.
- Sizek, Julia, and Whitney Russell. “Anthropologists Teach In”. *Cultural Anthropology*, <https://culanth.org/fieldsights/1062-anthropologists-teach-in>.
- Stoeltje, Beverly. “Cultural Frames and Reflections: Ritual, Drama, and Spectacle”. *Current Anthropology*, vol. 19, no. 2, 1978, pp. 450-451.
- “The First U of M Teach-In (March 1965)”. *Michigan in the World*, http://michiganintheworld.history.lsa.umich.edu/antivietnamwar/exhibits/show/exhibit/the_teach_ins/first_teach_in.
- Turner, Victor. “Betwixt and between: the liminal period in ‘Rites de Passage’”. *The Proceedings of the American Ethnological Society*, Symposium on New Approaches to the Study of Religion, edited by June Helm, Pittsburgh: University of Pittsburgh, 1964, pp. 4-20.
- Wenner-Gren Foundation, “Current Anthropology”, *The Wenner-Gren Foundation*, <http://www.wenner-gren.org/history/current-anthropology>.

Abstract**Action Anthropology and “Teach-ins.”
Countercultural Conferences of Anthropologists in the 1960s****Waldemar Kuligowski**

In the 1960s, American anthropology was a socially engaged discipline close to the ideals of the counterculture. Two examples of this closeness are the innovative conference formats: The American Indian Chicago Conference, organized by Sola Taxa, and Marshall Sahlins' idea of “teach-ins,” practiced at most rebellious universities. The first of these events became a milestone for the Native American self-determination movement. The second, on the other

hand, effected a profound transformation in thinking about universities, faculty-student relations, and the public importance of colleges and universities. In the conclusion of the article, I will try to answer the question about the legacy of these countercultural innovations in the world and in Poland.

keywords: anthropology, counterculture, teach-in, Action Anthropology, conferences